

Miten tulkitseen laaduntarkkailusta tulleita raportteja ja seuraako niistä jotain toimenpiteitä?

Päivikki Kangastupa

9.4.2024 ja 7.5.2024

Sisältö

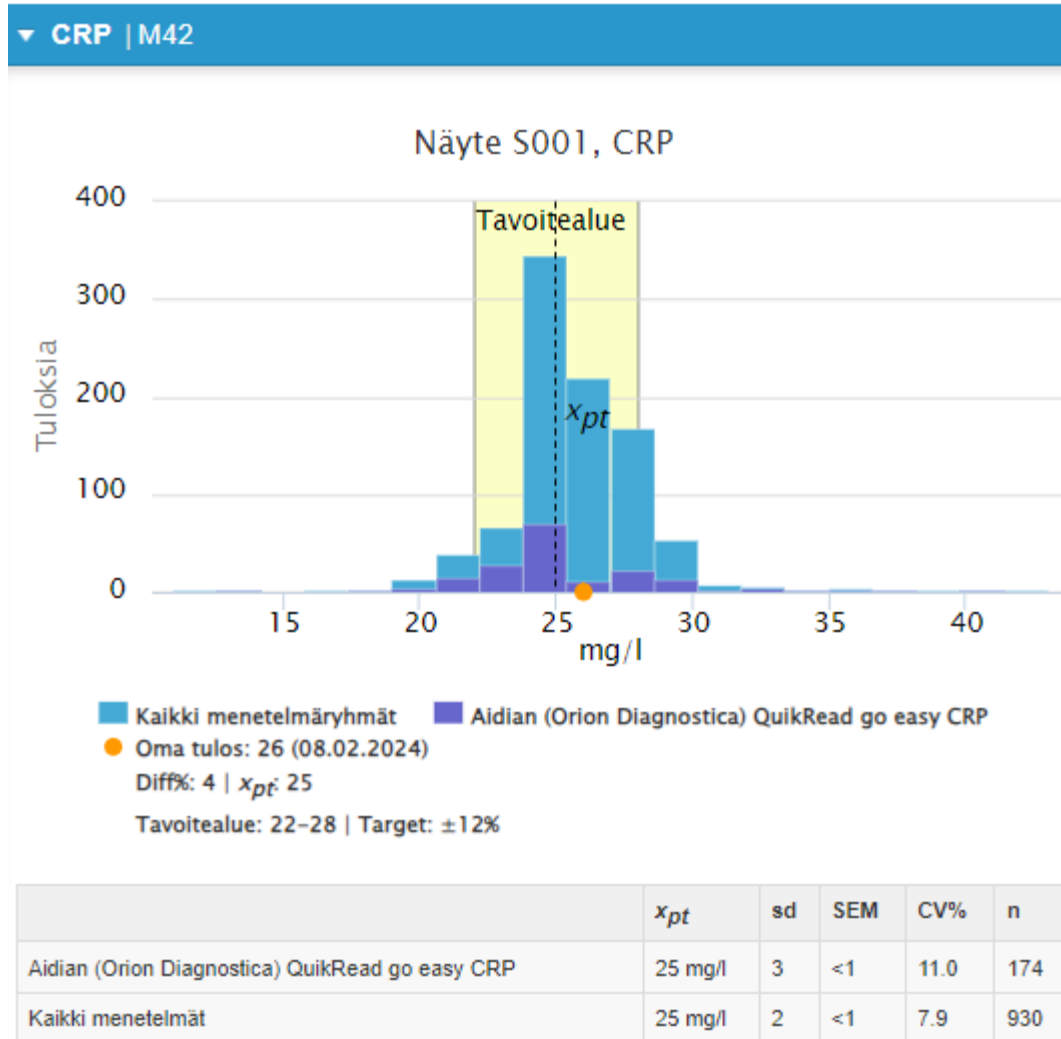
- Raportin luku (raportista löytyvät tiedot)
  - Esitystapa 1
    - esim. CRP, Hb, Troponiini
  - Esitystapa 2 (sisältää myös esitystavan 1)
    - esim. Glukoosi, INR
- Raportin tulkinta (onko kaikki ok?)
- Mitä tehdä, jos kaikki ei ole ok?

Tavoite

- Esityksen jälkeen kuulija..
- ..ymmärtää raporttien peruseriaatteet, tunnistaa poikkeamat ja **osaa aloittaa** tulkintaa ja mahdollisia jatkotoimenpiteitä.
- Harjoituksia

Raportin luku (raportista löytyvät tiedot)

Raportti - Esitystapa 1

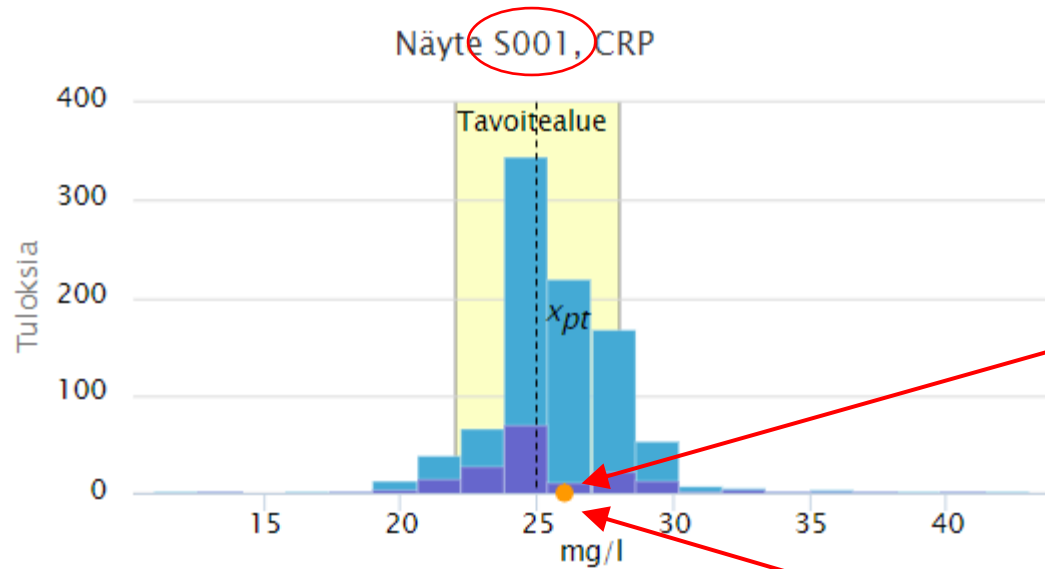

- Kaikki menetelmäryhmät = kaikki tulokset
- Aidian (Orion Diagnostica) QuikRead go easy CRP
= oman menetelmäryhmän tulokset
- = tavoitealue
- Oma tulos

Onko oma tulos
keltaisella alueella?

Raportti - Esitystapa 1

CRP | M42

■ Kaikki menetelmäryhmät   ■ Aidian (Orion Diagnostica) QuikRead go easy CRP

● Oma tulos: 26 (08.02.2024)

Diff%: 4 | x_{pt} : 25

Tavoitealue: 22-28 | Target: $\pm 12\%$

	x_{pt}	sd	SEM	CV%	n
Aidian (Orion Diagnostica) QuikRead go easy CRP	25 mg/l	3	<1	11.0	174
Kaikki menetelmät	25 mg/l	2	<1	7.9	930

24/1 | Näyte S002

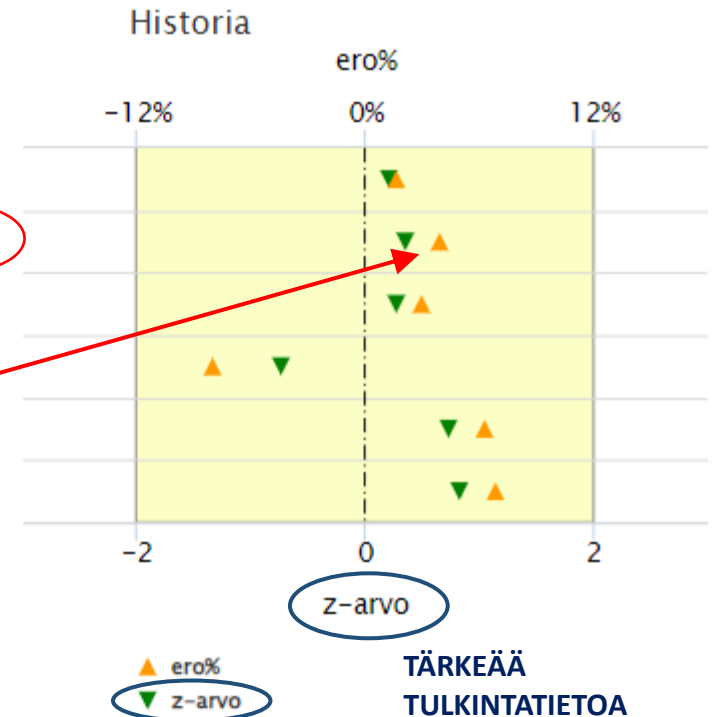
24/1 | Näyte S001

23/5 | Näyte S002

23/5 | Näyte S001

22/1 | Näyte S002

22/1 | Näyte S001

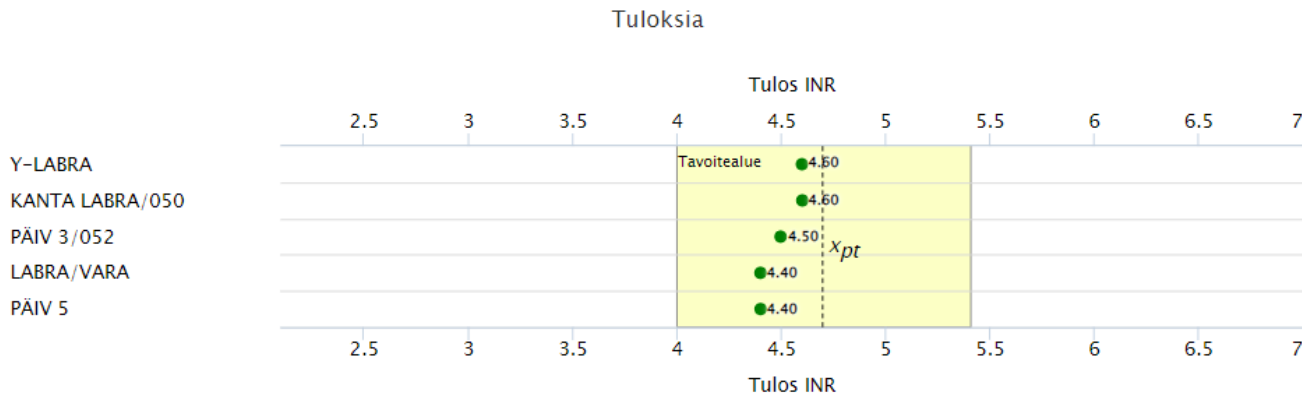
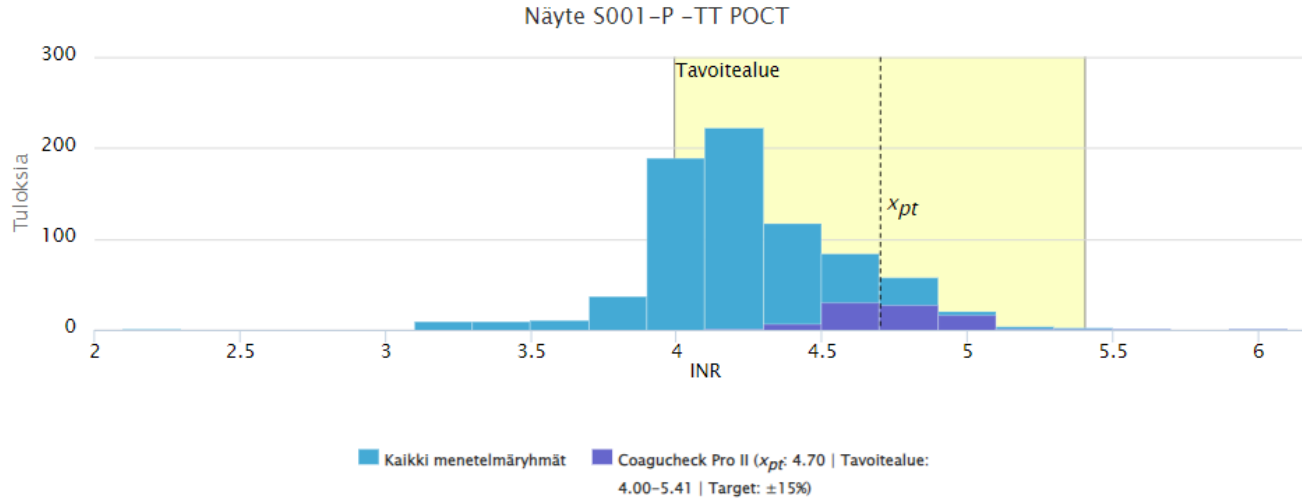

▲ ero%
▼ z-arvo

TÄRKEÄÄ TULKINTATIETOA

Kierros	Näyte	x_{pt}	Tulos	ero%	z-arvo
24/1	Näyte S002	60	61	2%	0.21
24/1	Näyte S001	25	26	4%	0.36
23/5	Näyte S002	60	62	3%	0.28
23/5	Näyte S001	24	22	-8%	-0.74
22/1	Näyte S002	63	67	6%	0.73
22/1	Näyte S001	39	42	7%	0.83

Raportti - Esitystapa 2

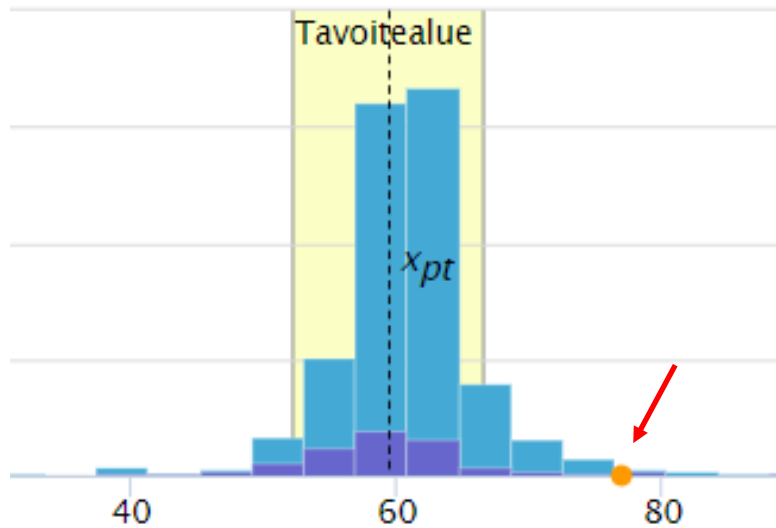
Onko oma tulos
keltaisella alueella?

Raportin tulkinta (onko kaikki ok?)

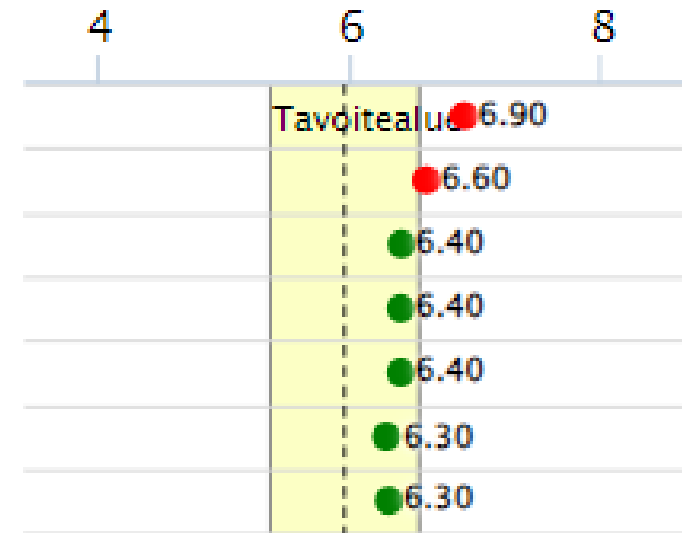
Tulos ei ole ok (vaatii jatkotulkintaa), jos

Esitystapa 1

Tulos ei ole keltaisella alueella

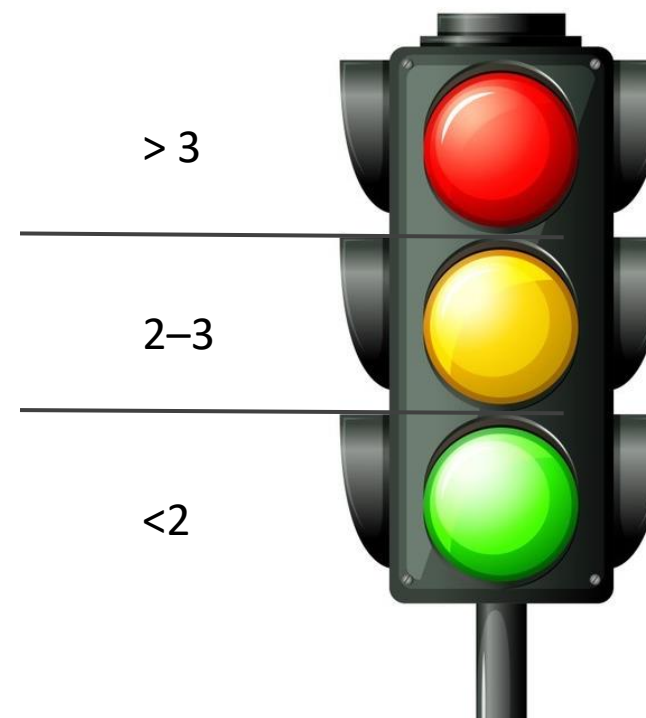
Esitystapa 2

Tulos ei ole keltaisella alueella (punainen pallo)

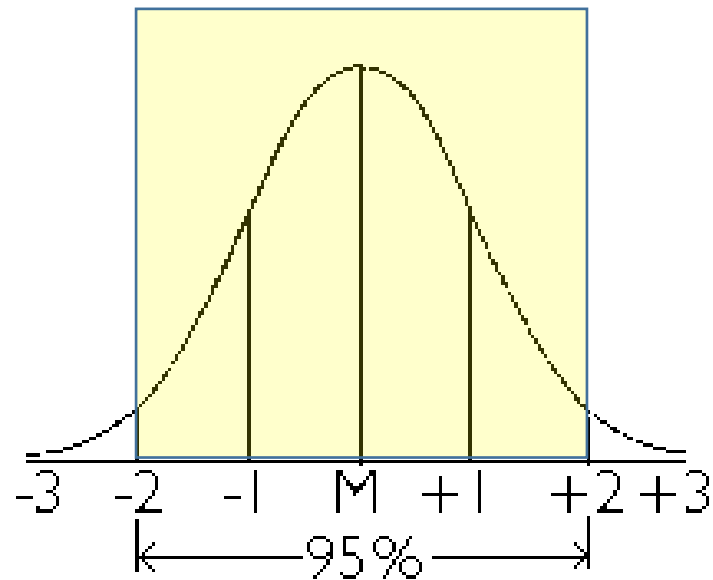
Poikkeavan tuloksen tulkinta, z-arvo

- LabScalan tavoiterajat asetetaan prosentteina
  - Joskus rajat ja menetelmän suorituskyky eivät vastaa toisiaan
    - Vertailua tehdään tällöin muihin vastaajiin nähden
      - **katsotaan z-arvoa**
      - z-arvo voi olla + tai -
      - unohda etumerkki tulkitessa!
      - z-arvo < 2
        - 95 % tuloksista
      - **z-arvo > 2**
        - 5 % tuloksista
        - **Onko oma tulos tässä porukassa?**

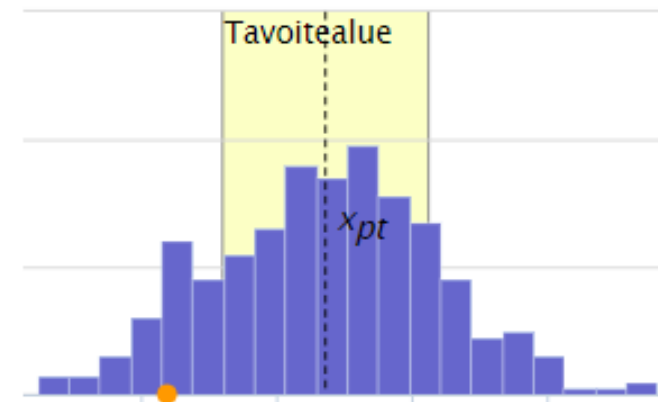
Miksi katsotaan z-arvoa?

Ideaalitilanne

- tavoite ja jakauma ovat yhtenevät
- 95 % hyväksyttävistä tuloksista on tavoitealueella

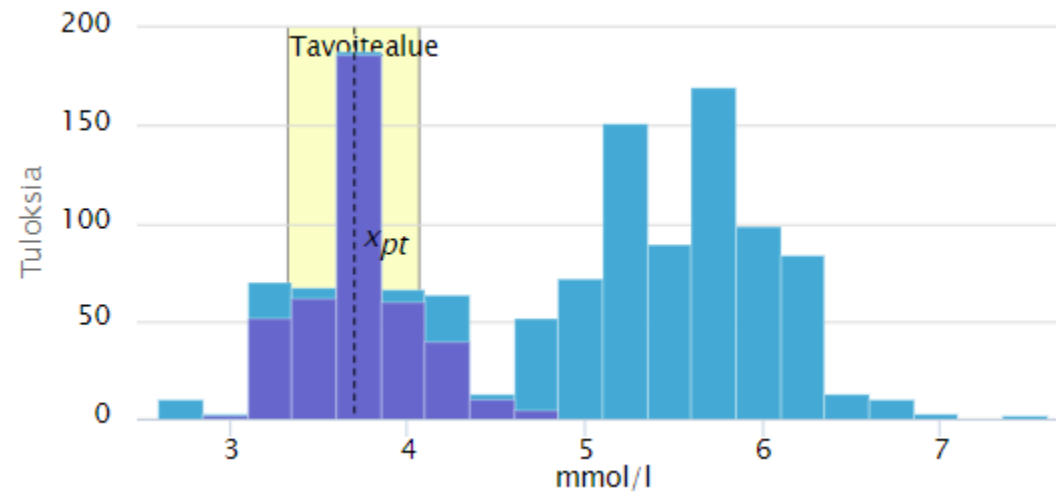
Todellisuus toisinaan

- rajat ja menetelmän suorituskyky eivät aina vastaa toisiaan
- rajojen ja jakauman osuvuus riippuu usein myös pitoisuusalueesta
- **z-arvo huomioi todellisen jakauman**
- $z -2..+2 = \text{keskiarvo} \pm 2SD (= 95 \%)$

Tuloksia tulee verrata vain omaan ryhmään!

Lisä- ja säilöntäaineiden takia näytteet eivät toimi kaikilla laitteilla samoin.

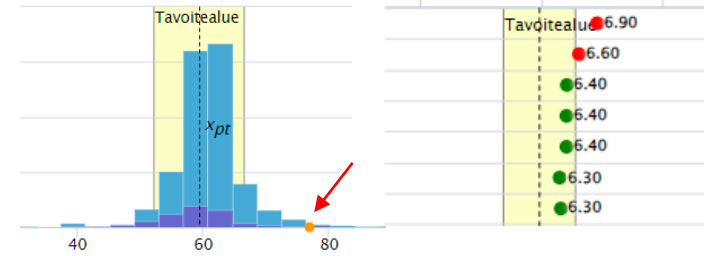
Mitä tehdä, jos tulos ei ole ok?

Mitä tehdä, jos tulos ei ole ok?

(eli tulos on keltaisen alueen ulkopuolella tai punainen pallo)

→ Onko raportissa oikea laite/metelmä?

→ z-arvon tarkastelu (voi olla + tai -, unohda etumerkki!)

Kierros	Näyte	x_{pt}	Tulos	ero%	z-arvo
23/3	Näyte S001	5.96	6.90	15.85%	2.15
23/1	Näyte S001	3.70	3.80	2.80%	0.34

z-arvo on >3

z-arvo on 2–3

z-arvo on <2

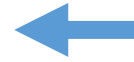
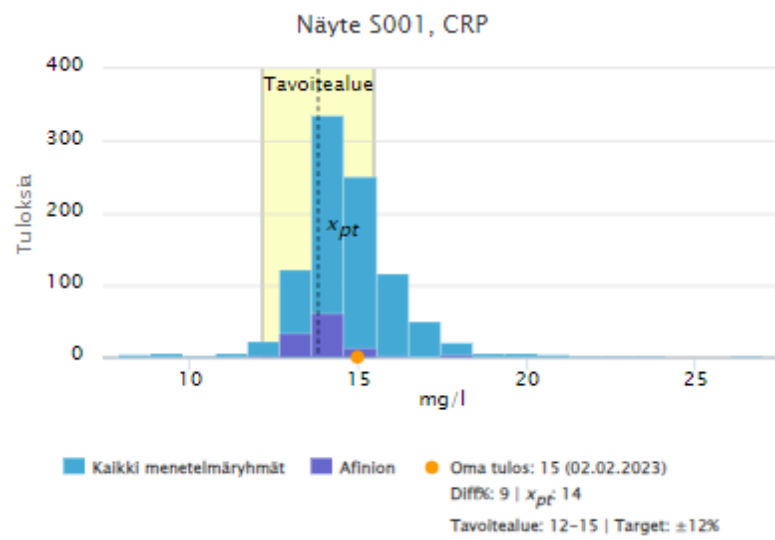

- Selvitettävä heti! (ks. alempi kohta)

- Miten sisäiset kontrollit ovat menneet?
- Onko kaikki päiväykset jne. ok? Oliko näyte kunnossa?
- Onko ollut avattuna kauan? Koita uusista tarvikkeista.
- Tee laaduntarkkailunäyte uudelleen, huomioi tekotapa.
- Ole yhteydessä Tainaan (kerro toimenpiteet tai kysy neuvoa).

- Toimenpiteitä ei välttämättä tarvita.
Miten mahdollinen toinen näyte meni?

Harjoituksia

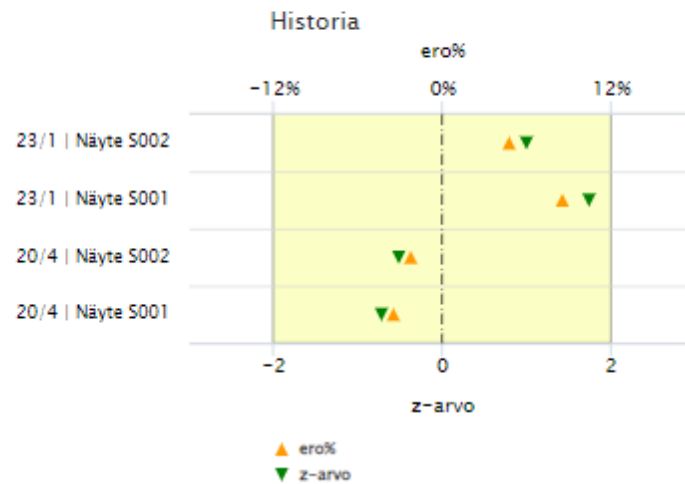

Poikkeama?

- kyllä/ei?

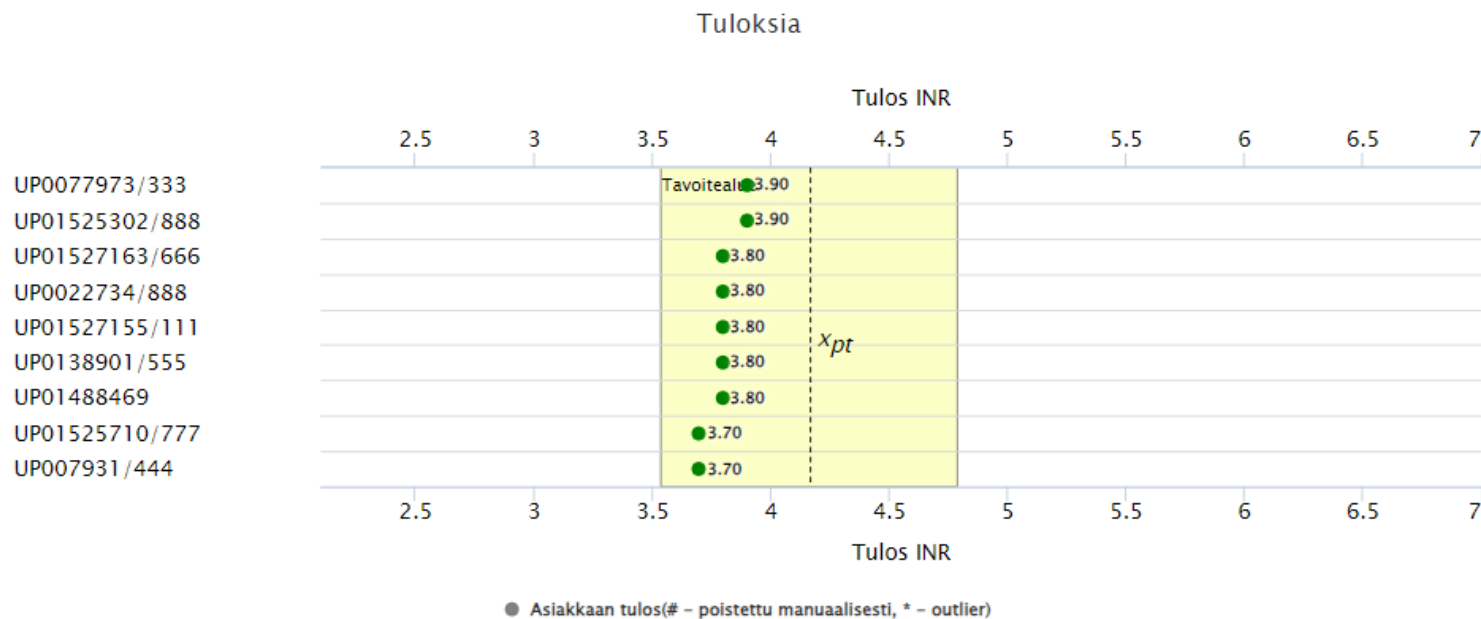
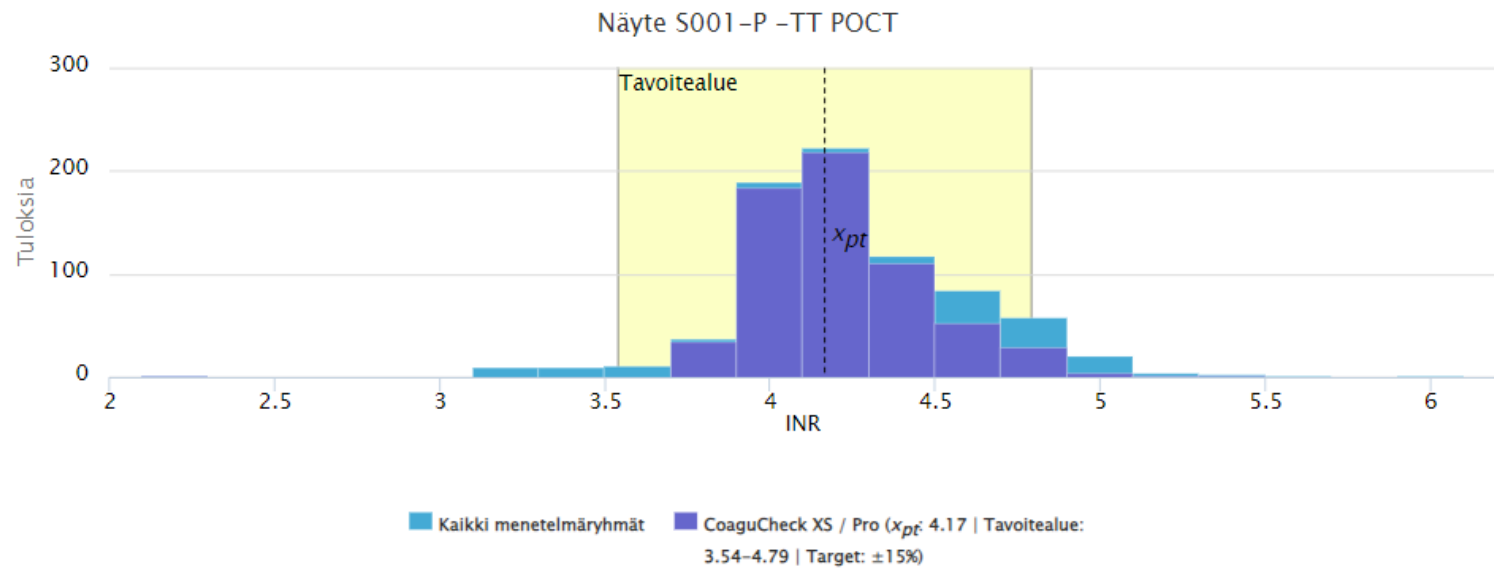
Ei poikkeamaa,
kaikki ok 😊

	x_{pt}	sd	SEM	CV%	n
Afinion	14 mg/l	<1	<1	5.0	113
Kaikki menetelmät	15 mg/l	1	<1	8.8	949

Kierros	Näyte	x_{pt}	Tulos	ero%	z-arvo
23/1	Näyte S002	57	60	5%	1.00
23/1	Näyte S001	14	15	9%	1.74
20/4	Näyte S002	58	57	-2%	-0.51
20/4	Näyte S001	39	38	-4%	-0.72

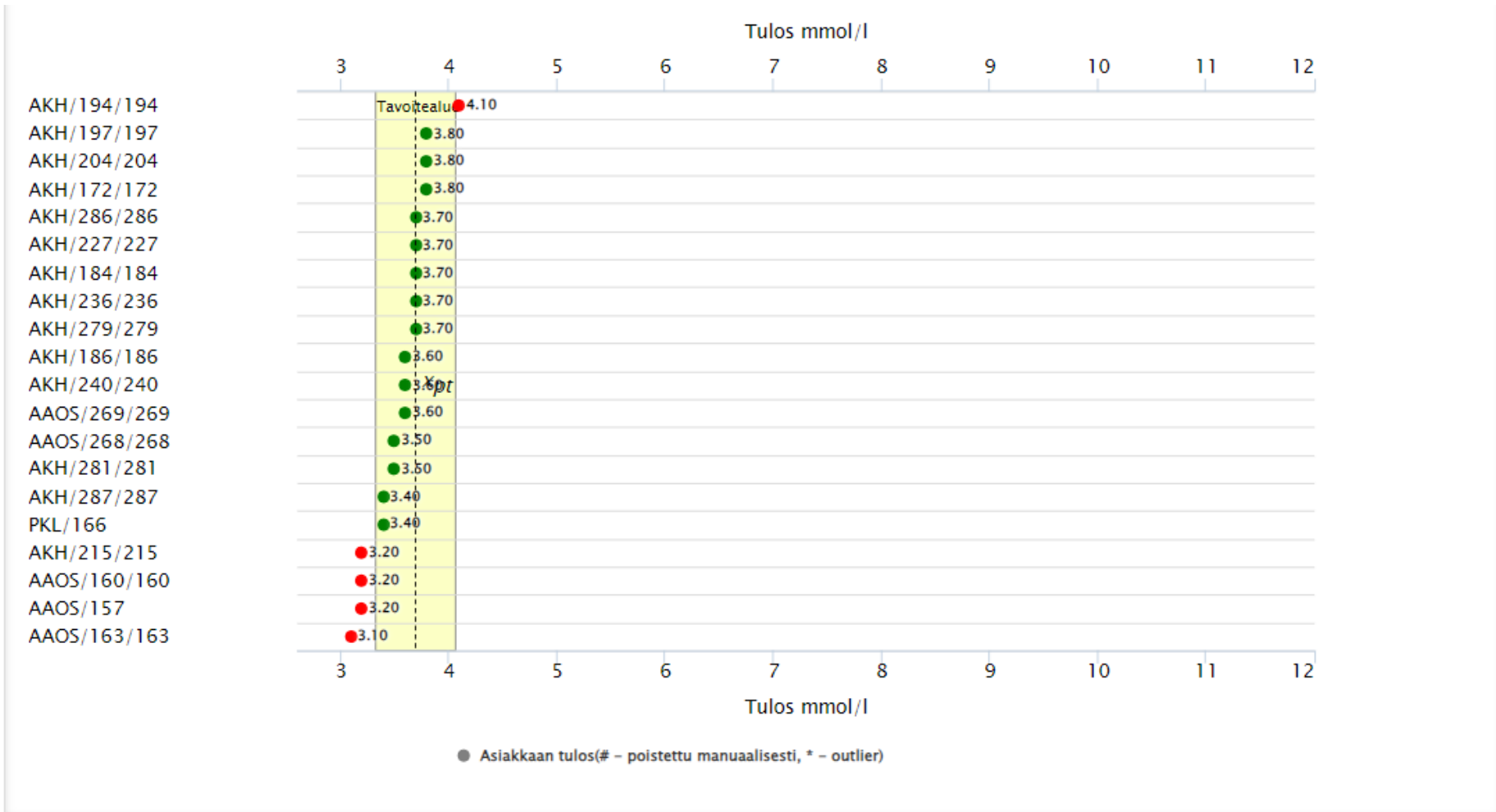

Poikkeamia?

- kyllä/ei?

Ei poikkeamia,
kaikki ok 😊

Poikkeamia?

- kyllä/ei?

Kyllä, poikkeamia tavoitealueesta!

Miten jatkan?

Tarkastellaan laitekohtaiset histogrammit.

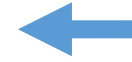
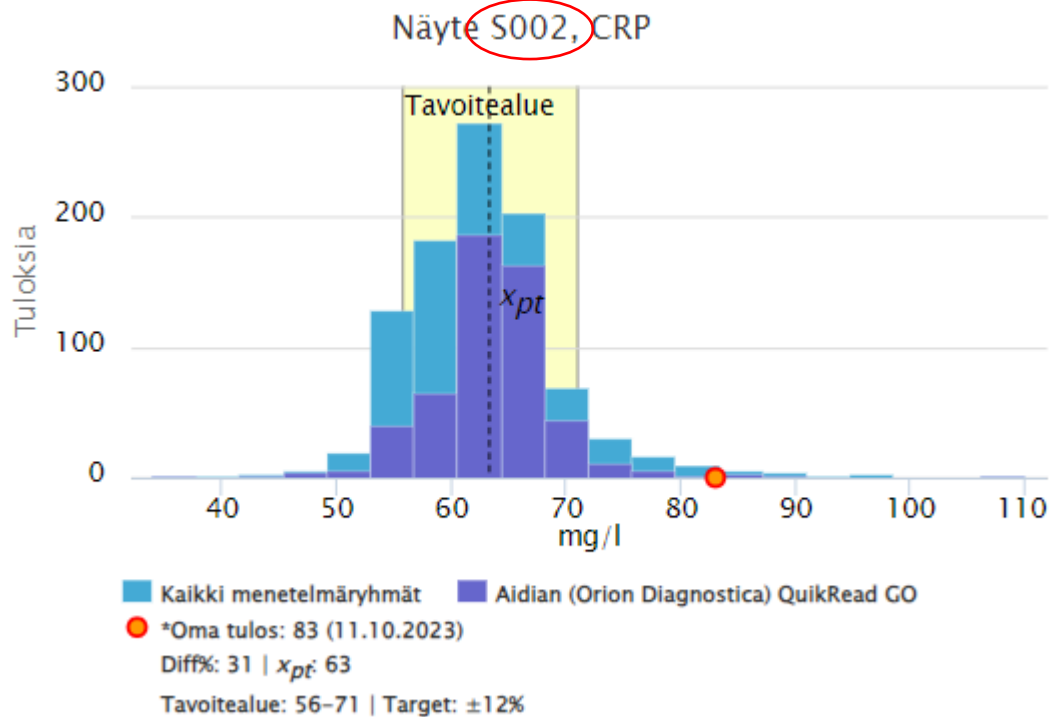
► Näyte S001 | **Gluk** | Laitekohtaiset histogrammit LabScalassa

► Raportin tiedot

Takaisin Avaa tuloslomake

Lataa PDF

Tulosta PDF

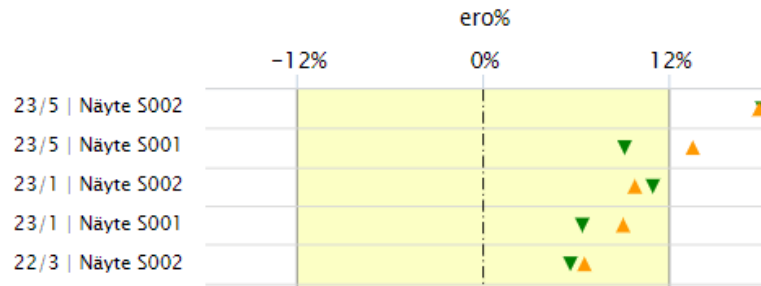
Poikkeama?

- kyllä/ei?

Kyllä, poikkeaa selvästi tavoitealueesta!

Tarvitaanko toimenpiteitä?

- kyllä/ei?
- miksi?

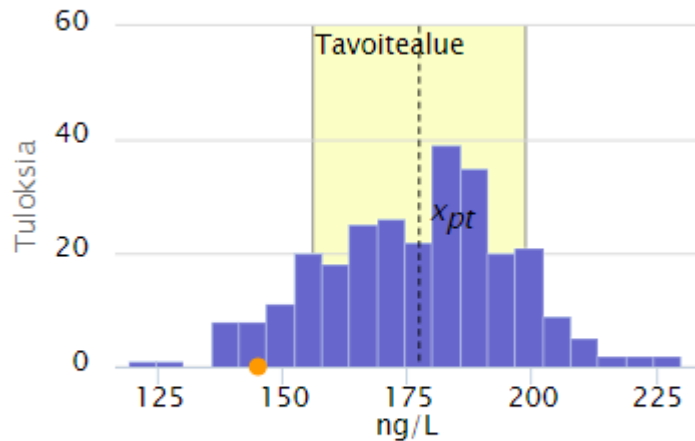

Kierros	Näyte	x_{pt}	Tulos	ero%	z-arvo
23/5	Näyte S002	63	83	31%	4.08
23/5	Näyte S001	25	28	13%	1.52
23/1	Näyte S002	61	67	10%	1.82
23/1	Näyte S001	15	16	9%	1.06
22/3	Näyte S002	52	55	7%	0.94

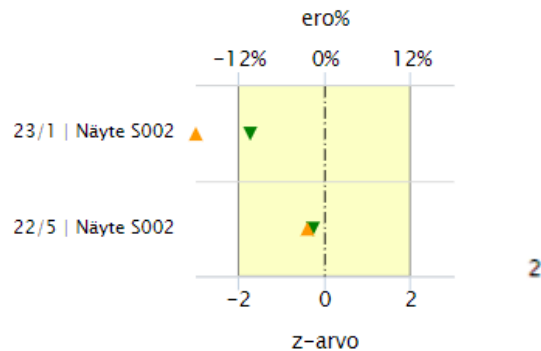
Kyllä, toimenpiteitä tarvitaan heti!
z-arvon itseisarvo on yli 3.

Oma tulos 83, tavoitealue 56–71,
aivan liian iso heitto! (CRP)

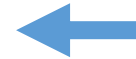
Näyte S002 Troponiini T
Kvantitatiivinen

■ Kaikki menetelmäryhmät   ■ Roche cobas h232
● Oma tulos: 145 (23.02.2023)
 Diff%: -18 | x_{pt} : 177
 Tavoitealue: 156–199 | Target: $\pm 12\%$

Kierros	Näyte	x_{pt}	Tulos	ero%	z-arvo
23/1	Näyte S002	177	145	-18%	-1.72
22/5	Näyte S002	158	154	-2%	-0.26

Poikkeama?

- kyllä/ei?

Kyllä, poikkeaa tavoitealueesta!

Tarvitaanko toimenpiteitä?

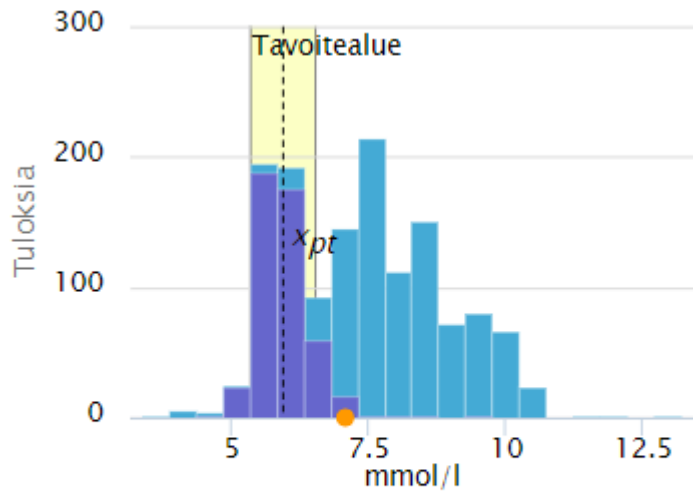
- kyllä/ei?
- miksi?

Toimenpiteitä ei välttämättä tarvita. z-arvon itseisarvo on alle 2.

Oma tulos 145, tavoitealue 156–199.

Vielä siedettävä heitto. (TnT)

Jos kyseessä kierros, jolla kaksi näytettä, huomioidaan myös, miten toinen meni.

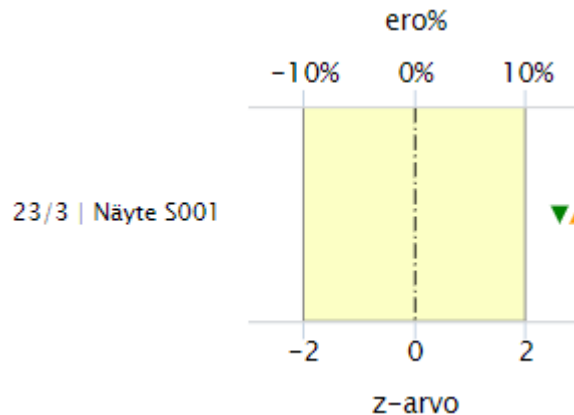

■ Kaikki menetelmäryhmät ■ On Call Sure

● Oma tulos: 7.10 (07.09.2023)

Diff%: 19.21 | x_{pt} : 5.96

Tavoitealue: 5.36–6.55 | Target: $\pm 10\%$

Kierros	Näyte	x_{pt}	Tulos	ero%	z-arvo
23/3	Näyte S001	5.96	7.10	19.21%	2.60

Poikkeama?

- kyllä/ei?

Kyllä, poikkeaa
menetelmäkohtaisesta
tavoitealueesta!

Tarvitaanko
toimenpiteitä?

- kyllä/ei?
- miksi?

Kyllä, syy pitää selvittää!
z-arvon itseisarvo on 2 ja 3 välillä.
Satunnaispoikkeama vai todellinen?

Oma tulos 7.1, tavoitealue 5.36–6.55,
iso heitto! (Gluk)

Kiitos!

Mitä opin?

Mikä jäi epäselväksi?

Mitä pohdin ja mitä oppimani tieto merkitsee itselleni?

Kysyttehän matalalla kynnyksellä :)

”..ja **osaa aloittaa** tulkintaa ja mahdollisia jatkotoimenpiteitä.”

Viimeinen vastuu tulosten tulkinnasta on aina laboratorion.